

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ ΔΗΣΥ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΔΑΤΙΚΗ ΚΡΙΣΗ - ΥΔΡΕΥΣΗ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΑΜΕΣΗΣ ΕΠΙΔΡΑΣΗΣ

29/4/2025

Εισαγωγή - Σύνοψη

Η αντιμετώπιση της υδατικής κρίσης του 2025 απαιτεί άμεσες, εφαρμόσιμες και συντονισμένες ενέργειες.

Αναγνωρίζουμε την κρισιμότητα της κατάστασης και, χωρίς να επιθυμούμε να εμπλακούμε σε αντιπαραθέσεις με την Κυβέρνηση και την Υπουργό Γεωργίας που προσπαθούν να αποδώσουν την παρούσα κρίση μόνο σε διαχρονικά αίτια αντί σε φαινόμενα πρόσφατης ολιγωρίας, επιφυλασσόμαστε και καταθέτουμε τις περαιτέρω θέσεις και παρατηρήσεις μας με επίκεντρο την **αποτελεσματικότητα**, τη **διαφάνεια** και την **επίτευξη** του βασικού μας στόχου - **να μην φτάσουμε στην ημέρα μηδέν**.

Κρίνουμε θετικά τη διπλωματική εξασφάλιση 15 κινητών μονάδων αφαλάτωσης ως απόδειξη ότι η εγρήγορση, ο ενοποιημένος και κατ' επείγων συντονισμός μπορεί να αποδώσει, κάποια οφέλη.

Υπογραμμίζουμε παράλληλα ότι το υδατικό δεν λύθηκε με 15.000 κ.μ. νερού.

Θα πρέπει να υλοποιηθούν έγκαιρα τα προγραμματισμένα έργα αφαλάτωσης, 40.000 κ.μ. και να προγραμματιστεί και εκτελεστεί η αναβάθμιση των υφιστάμενων υποδομών.

Ταυτόχρονα θα πρέπει να επιδιώξουμε να μειώσουμε στο ελάχιστο τις απώλειες και την κατασπατάληση.

Έτσι θα καλυφθούν συνδυαστικά και με τις λιγοστές ποσότητες στα φράγματα οι καθημερινές ανάγκες 330.000 κ.μ. κατά τους θερινούς μήνες. Έτσι θα μπορέσουμε να σπρώξουμε την ημέρα μηδέν σε χρόνο που να μπορούν να εκτελεστούν μόνιμα έργα αφαλάτωσης και κάλυψης των καθημερινών αναγκών.

Σε συνέχεια των θεσμικών μας προτάσεων στις 7/4/2025, καταθέτουμε ένα συνδυαστικό σχέδιο προτάσεων που εστιάζει σε άμεσα υλοποιήσιμα έργα με συγκεκριμένη απόδοση για την ενίσχυση της υδατικής αυτάρκειας: Συγκεκριμένα:

1. Επισπευση Διαδικασιών και Αδειοδότησης Συνοδών και Έκτακτων Έργων
2. Στοχευμένη Εκστρατεία Ενημέρωσης Ευαισθητοποίησης και Πρακτικής Βοήθειας του Κοινού για Εξοικονόμηση
3. Αύξηση Προϋπολογισμού Χρηματοδότησης, Εντατικοποίηση και Επισπευση της επιδιόρθωσης των συστημάτων Ύδρευσης μέσω των ΕΟΑ
4. Βελτίωση του υφιστάμενου χρηματοδοτικού εργαλείου για έργα επιδιόρθωσης του δικτύου Ύδρευσης.
5. Συντονισμένη Επιδιόρθωση Συστημάτων Ύδρευσης Κοινοτικών Συμβουλίων
6. Εξέταση Εφαρμογής Κλειστής Ανακύκλωσης Γκρίζου Νερού σε Υποστατικά
7. Κινητρα Εξοικονόμησης μέσω της Νέας Τιμολογιακής Πολιτικής που Προτείνεται.
8. Προστασία Υφιστάμενων Κρίσιμων Υποδομών
9. Επιχειρησιακό Σχέδιο Πυρόσβεσης στην βάση των νέων συνθηκών πληρότητας φραγμάτων
10. Καταγραφή Υφιστάμενης Υδατικής Κατάστασης στους Υπογείους Υδροφορείς και Προγραμματισμός Διαφανούς Χρήσης.

και άλλα

Παρά το γεγονός ότι οι προτάσεις μας επικεντρώνονται στα προβλήματα και λύσεις σε σχέση με το υδρευτικό, τα μέτρα εξοικονόμησης και παραγωγής νερού από αφαλατώσεις, επηρεάζουν θετικά και το αρδευτικό με την έννοια ότι μείωση της επιβάρυνσης των φραγμάτων και υπόγειων υδροφορέων για την ύδρευση, θα επιτρέψουν αύξηση των ποσοτήτων νερού που διοχετεύονται στην άρδευση. Παράλληλα μελετούμε και θα προτείνουμε στοχευμένες λύσεις σε σχέση με το αρδευτικό και τη γεωργία σύντομα.

Το νερό είναι εθνικός πόρος και ο Δημοκρατικός Συναγερμός θα συνεχίσει να ασκεί ουσιαστικό έλεγχο, να προτείνει εφαρμόσιμες λύσεις και να διεκδικεί την υλοποίησή τους.

Πρόσφατο Ιστορικό Προτάσεων ΔΗΣΥ

Ο ΔΗΣΥ και το Συμβούλιο Παρακολούθησης ανέδειξαν μέχρι σήμερα 11 ζητήματα / προτάσεις που θα μπορούσαν να ληφθούν υπ' όψιν από την Κυβέρνηση, για την καλύτερη διαχείριση και επίλυση του Υδατικού στην κρίσιμη κατάσταση που είχαμε φτάσει:

- **Υιοθέτηση Νοοτροπίας Υδατικής Επάρκειας** και μόνιμης, οικονομικά βιώσιμης υδατικής αυτονομίας της Κύπρου, παρά την πολιτική αναμονής της επόμενης βροχοπτώσης και της ελπίδας στη βροχή - Ανακοίνωση 21/2/2025
- **Προτεραιοποίηση Έργων Μόνιμων Αφαλατώσεων** για να ξεκινήσουν τα έργα σε 3 μήνες, δηλαδή, μέχρι τις 21/5/2025, αντί να τίθενται από την Κυβέρνηση ως έργα χαμηλής προτεραιότητας (Στρατηγική Απριλίου 2024), αφού είχαν δρομολογηθεί για μετά το 2026 - Ανακοίνωση 21/2/2025
- **Πρόταση σχεδιασμού των Έργων Μόνιμων Αφαλατώσεων και Αναβάθμιση Υφιστάμενων** με νέο πνεύμα, με φθηνή ενέργεια προερχόμενη από ΑΠΕ και ως μέρος του σχεδιασμού ηλεκτροδότησης της Κύπρου που περιορίζει και τις αποκοπές των ΑΠΕ με την αξιοποίηση της απορριφθείσας ενέργειας για παραγωγή αφαλατωμένου νερού - Δημόσια Παρέμβαση και σχετική Ανάρτηση Συντονιστή Συμβουλίου 23/3/2025.
- **Προτεραιοποίηση Έργων Εξοικονόμησης Νερού** όπως είναι η ευαισθητοποίηση του κοινού, επιδιορθώσεις των δικτύων σε συνεργασία με το Κράτος - Ανακοίνωση 21/2/2025
- **Πρόταση Εξέτασης Καινοτόμων Προτάσεων** όπως είναι η Σπορά Νεφών ή η Επέκταση Επεξεργασίας Διύλισης Υφάλμυρου Νερού και Άλμης - Ανακοίνωση 21/2/2025
- **Πρόταση της Διαχείριση της Κρίσης με Επείγουσες, Έκτακτες Διαδικασίες**, για να μειωθεί ο χρόνος εφαρμογής και αδειοδότησης, αφού αναδείξαμε τις καθυστερήσεις εφαρμογής αποφάσεων και εκτέλεσης έργων υπό εξέλιξη - Ανακοίνωση 21/2/2025, Ανακοίνωση 3/4/2025, Ανακοίνωση Συμβουλίου - Θεσμικές Προτάσεις 8/4/2025
- **Ανάγκη και Διάθεση Συλλογικής Εθνικής Κινητοποίησης και Ευθύνης** για την δημιουργία πνεύματος συναντίληψης και αποφυγή μεταξύ άλλων της πιθανότητας εξάρτησης από την Τουρκία σε περίπτωση αποτυχίας - Επιστολή προς τον ΠτΔ για σύγκληση Εθνικού Συμβουλίου στις 28 Μαρτίου 2025, Ανακοίνωση Αννίτας Δημητρίου 2/4/2025, Ανακοίνωση 3/4/2025, Ανακοίνωση Συμβουλίου - Θεσμικές Προτάσεις 8/4/2025.

- **Ενιαιοποίηση της Διαχείρισης της Κρίσης** για να μπορεί να υπάρξει συντονισμός με άλλα υπουργεία, υπηρεσίες και κοινωνικά σύνολα. Ανακοίνωση Συμβουλίου - Θεσμικές Προτάσεις 8/4/2025
- **Παγκύπρια Εκστρατεία Ενημέρωσης και Ευαισθητοποίησης** υψηλής έντασης για ευαισθητοποίηση και συστράτευση των πολιτών. Ανακοίνωση του Συμβουλίου - Θεσμικές Προτάσεις 8/4/2025, καμπάνια ΔΗΣΥ #AvoidDayZero.
- **Συντονισμός Κράτους με Τοπική Αυτοδιοίκηση** για ενημέρωση, έλεγχο της κατανάλωσης και μείωση της σπατάλης. Ανακοίνωση του Συμβουλίου - Θεσμικές Προτάσεις 8/4/2025
- **Ενεργοποίηση Διπλωματικών Προσπαθειών** για να διερευνηθούν επιλογές και να καταρτιστεί πλάνο χειρισμού για να αποφευχθούν τα χειρότερα εάν δεν βελτιωθούν οι συνθήκες. Ανακοίνωση του Συμβουλίου - Θεσμικές Προτάσεις 8/4/2025

Πρόσφατες Εξελίξεις

Η πιο πρόσφατη εξέλιξη είναι η ανακοίνωση της Κυβέρνησης ότι μέσω διπλωματικών ενεργειών εξασφάλισε την προμήθεια 15 μικρών μονάδων αφαλάτωσης σε εμπορευματοκιβώτια συνολικής δυνατότητας παραγωγής 15.000 κ.μ. νερού την ημέρα, αντικαθιστώντας ουσιαστικά μία εκ των τεσσάρων κινητών μονάδων αφαλάτωσης που είχαν εξαγγελθεί ότι θα εξασφαλιστούν μέσω προσφορών. Το μέτρο κρίνεται ως θετικό βήμα στην προσπάθεια αποφυγής της μέρας μηδέν, παραμένει όμως να δούμε την έγκαιρη εφαρμογή του καθώς και τις λεπτομέρειες της σχετικής συμφωνίας.

Στο πλαίσιο αυτό, χαιρετίζουμε την ανακοίνωση της Κυβέρνησης, εκφράζοντας παράλληλα την εκτίμησή μας για την πολύτιμη συνδρομή των Ηνωμένων Αραβικών Εμιράτων και την επιτυχή διπλωματική προσπάθεια.

Το αποτέλεσμα αυτό αποδεικνύει ότι, όπως είναι η σωστή πρακτική σε περιπτώσεις κρίσης και όπως είχαμε θέσει ήδη από τις 7/4/2025, η προσπάθεια ενιαιοποίησης του συντονισμού μεταξύ Υπουργείων και υπηρεσιών, καθώς και η ενεργοποίηση των διπλωματικών δυνατοτήτων της χώρας με φίλιες χώρες, παράγει θετικά αποτελέσματα. Επίσης προκύπτει ότι όταν ένα ζήτημα αντιμετωπίζεται από την Κυβέρνηση ως επείγουσα ανάγκη με εγρήγορση και αίσθημα κατεπείγοντος, αποφεύγοντας χρονοβόρες διαδικασίες, μπορούν να εξευρεθούν λύσεις, ακόμα και μέσω εξωτερικής κρατικής βοήθειας (solidarity).

Υφιστάμενη Κατάσταση

Παρα την αντικατάσταση 15.000 κυβικών μέτρων νερού την ημέρα να προέρχονται αφαλατώσεις σε εμπορευματοκιβώτια αντί από κινητές αφαλατώσεις, ακόμα και εάν αυτές εγκατασταθούν έγκαιρα, **το πρόβλημα του υδρευτικού, πόσο μάλλον του υδατικού γενικότερα, δεν λύθηκε.** Πρέπει να συνεχιστούν οι προσπάθειες για να αποφευχθεί η μέρα μηδέν.

Συγκεκριμένα για να αποφευχθούν τα χειρότερα πρέπει να υλοποιηθούν με ταχύτατες διαδικασίες και αδειοδοτήσεις όλα τα έργα κινητών αφαλατώσεων που έχουν εξαγγελθεί και ήδη παρουσιάζουν καθυστερήσεις (Γαρυλλης, Κισσόνεργα, Επιδιόρθωση Πάφου, Εγκατάσταση 15 μικρών αφαλατώσεων), να προωθηθούν άμεσα τα έργα αναβάθμισης των υφιστάμενων μόνιμων μονάδων αφαλάτωσης (π.χ. Δεκελεια και Επισκοπή), καθώς και μιας επιπλέον κινητής μονάδας αφαλάτωσης.

Η ημερήσια κατανάλωση στην Κύπρο τους θερμούς μήνες του έτους (1η Μαΐου - 1η Οκτωβρίου) αναμένεται καθ' υπολογισμό σε **330.000 κ.μ. νερού**, εκ των οποίων το **70%** παράγεται από **αφαλατώσεις** και τα υπόλοιπα από **διύλιση** και **ταχυδιύλιση** από τα φράγματα.

Χωρίς την έγκαιρη εκτέλεση των έργων που αναφέρουμε το ημερήσιο έλλειμμα τον Αύγουστο μπορεί να φτάσει περίπου στα 130.000 κ.μ. νερού την ημέρα και τα φράγματα θα μειωθούν κάτω από το ασφαλές περιθώριο" πληρότητας των φραγμάτων μεταξύ Αυγούστου - Σεπτεμβρίου.

Σε περίπτωση πλήρους, έγκαιρης και χωρίς καθυστερήσεις εκτέλεσης των έργων, ο κίνδυνος αυτός μετατίθεται σε μεταγενέστερο χρόνο και δίνεται έτσι χρόνος εφαρμογής περαιτέρω έργων, οι απαιτήσεις κατανάλωσης νερού ύδρευσης και άρδευσης μειώνονται και οι πιθανότητες βροχόπτωσης μεγαλώνουν.

Από τα παραπάνω καταδεικνύεται ότι ο χρόνος έναρξης και λειτουργίας των έργων είναι κρίσιμος παράγοντας για αποφυγή της μέρας μηδέν.

Τοπική Διαφοροποίηση

Μεγαλύτερη πολυπλοκότητα δημιουργεί το γεγονός ότι το Υδατικό είναι από τη μια ένα κεντρικό και εθνικό πρόβλημα όμως ταυτόχρονα έχει και τοπικές διαστάσεις, αφού δεν βρίσκονται όλες οι επαρχίες στο ίδιο επίπεδο πληρότητας φραγμάτων, κατανάλωσης και παραγωγής αφαλατωμένου ή διυλισμένου νερού. Ούτε έχουν το ίδιο προφίλ καταναλωτών κατά τους θερινούς μήνες.

Ένα παράδειγμα είναι η Λεμεσός, όπου η ημερήσια κατανάλωση πλησιάζει τις 100.000 κ.μ. νερού, ενώ η παραγωγή από αφαλατώσεις σήμερα πολύ χαμηλότερη από ότι ο μέσος όρος άλλων επαρχιών. Ως εκ τούτου για την συγκεκριμένη επαρχία κρίνεται κρισιμότερη η κατασκευή μονάδων αφαλάτωσης κατεπειγόντως.

Άλλο παράδειγμα είναι η Πάφος ή η Αμμόχωστος, όπου οι απώλειες στο δίκτυο ύδρευσης είναι κύριο χαρακτηριστικό του προβλήματος που παρατηρείται.

Με αυτή την έννοια η κάθε επαρχία έχει τους δικούς της ξεχωριστούς κινδύνους και χρήζει διαφορετικής αντιμετώπισης για να αποφευχθεί η μέρα μηδέν.

Ένταση και Προτάσεις

Το υφιστάμενο καθημερινό έλλειμμα δεν καλύπτεται χωρίς πρόσθετες παρεμβάσεις, το απόθεμα στα φράγματα προδιαγράφεται κρίσιμο χωρίς βροχοπτώσεις, καθιστώντας αναγκαία την άμεση ενεργοποίηση πρόσθετων πηγών (όπως αναφέρεται πιο πάνω στα έργα αφαλάτωσης) και μέτρων εξοικονόμησης και διαχείρισης (όπως αναφέρεται πιο κάτω στις προτάσεις μας).

Η δική μας πολιτική τοποθέτηση, υπό τις συνθήκες που διαμορφώνονται, είναι η στήριξη προς την Κυβέρνηση και τις Υπηρεσίες του Τμήματος Αναπτύξεως Υδάτων, για να μπορέσουν να εκτελέσουν τα έργα αφαλάτωσης που προαναφέραμε και η περαιτέρω επίσπευση και εκτέλεση επιπλέον έργων και δράσεων. Συνδυαστικά και συμπληρωματικά προτείνουμε τα ακόλουθα:

Παρεμβάσεις στο Δίκτυο Ύδρευσης για μείωση απωλειών

1. Αύξηση Χρηματοδότησης, Εντατικοποίηση και Επισπευση της επιδιόρθωσης των συστημάτων Ύδρευσης.

Προτείνεται η σημαντική αύξηση της υπάρχουσας χρηματοδότησης (δεκ. η οποία δεν επαρκεί) ούτως ώστε να εντατικοποιηθεί και επισπευσθεί η διαδικασία επισκευών στο δίκτυο μέσω των Αρχών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, με κατεπείγουσες διαδικασίες (οι οποίες έχουν ήδη ξεκινήσει σε ορισμένες επαρχίες και επιβεβαιώνεται ότι μπορούν να επιταχυνθούν και να ολοκληρωθούν σε σύντομο χρονικό διάστημα). Η ενέργεια αυτή συμπληρώνει την πρότασή μας για συντονισμό με τις τοπικές κοινωνίες, η οποία είχε υποβληθεί στις 7/4/2025.

Οι απώλειες πόσιμου νερού (ατιμολόγητο νερό) υπολογίζονται σε 30–35 εκατομμύρια κ.μ. ετησίως (90.000-100.000 κμ ημερήσιως). Υπάρχουν διαφοροποιήσεις ανά επαρχία:

17 % Λευκωσία, >30 % Λεμεσός, >35 % Λάρνακα, >50 % Πάφος και Αμμόχωστος (μέσο ποσοστό άνω του 33 %).

Με άμεση κρατική χρηματοδότηση, επείγουσες παρεμβάσεις στο δίκτυο και συγκεκριμένη ποσοτική στόχευση μείωσης, οι απώλειες μπορούν να μειωθούν **άμεσα** ακόμα και στο ήμισυ σε κάποιες περιοχές, εξοικονομώντας 20.000 - 30.000 κ.μ. νερού την ημέρα.

Κατά τη θερινή περίοδο, για επείγουσες, άμεσες παρεμβάσεις και στο μέγιστο βαθμό που μπορούν να απορροφηθούν, η διάθεση πρόσθετων πόρων μπορεί να γίνεται βάσει υφιστάμενων μελετών, καταγεγραμμένων σημείων απωλειών, οπτικής επιθεώρησης όπου είναι εφικτό, με ενδοσκοπήση σε άλλες περιπτώσεις και αποδεδειγμένης μείωσης του ατιμολόγητου νερού.

Μετά τους θερινούς μήνες και για λιγότερο επείγουσες ή άμεσες παρεμβάσεις, **απαιτείται** η εφαρμογή μηχανισμού στοχευμένης αποτελεσματικότητας, σύμφωνα με το διεθνές πρότυπο ISO (ISO24528), ώστε κάθε έργο να διασφαλίζει μετρήσιμη μείωση απωλειών και να τεκμηριώνει την αξιοποίηση των κονδυλίων, με στόχο τη πλήρη αλλά και αποδοτική μείωση των απωλειών μέχρι το καλοκαίρι του 2026.

2. Βελτίωση του υφιστάμενου χρηματοδοτικού εργαλείου για έργα επιδιόρθωσης του δικτύου Ύδρευσης.

Το χρηματοδοτικό εργαλείο που εκπονήθηκε, προνοεί να καλύψουν οι ΕΟΑ εκ των προτέρων τα αναγκαία κεφάλαια, και να αποζημιωθούν αργότερα.

Η πρακτική αυτή **δεν** επιτυγχάνει τον στόχο **άμεσης μείωσης των απωλειών**, καθώς απαιτεί αναθεωρημένους προϋπολογισμούς για τους ΕΟΑ, με ότι συνεπάγεται αυτό χρονικά και προϋποθέτει ρευστότητα την οποία κάποιοι ΕΟΑ δεν διαθέτουν.

Θα πρέπει, για τις άμεσες παρεμβάσεις, να γίνουν πρόνοιες ώστε να καταβληθούν από κρατικούς πόρους με λογική εκταμίευσης στην βάση αποτελεσμάτων, ώστε τα συνεργεία των ΕΟΑ να ξεκινήσουν αμέσως τις αναγκαίες παρεμβάσεις. Περαιτέρω καθυστέρηση αυτής της αλλαγής δεν θα επιτρέψει στις Αρχές Τοπικής Αυτοδιοίκησης να κάνουν ουσιαστικές παρεμβάσεις, λόγω έλλειψης πόρων, καλοκαιριού και τουριστικής κίνησης.

3. Επιδιόρθωση Συστημάτων Ύδρευσης Κοινοτικών Συμβουλίων.

Να εξεταστεί το ενδεχόμενο επίσπευσης της μεταφοράς της ευθύνης ή δυνατότητας για την επιδιόρθωση των συστημάτων ύδρευσης των κοινοτικών συμβουλίων στους ΕΟΑ ή την παροχή άμεσης συνδρομής από τους ΕΟΑ, ενόψει και της πλήρους ανάληψης

ευθύνης το 2029, με βάση τη σχετική Νομοθεσία. Το μέτρο αυτό στοχεύει στην άμεση αποκατάσταση των συστημάτων ύδρευσης σε κοινότητες που παρουσιάζονται οι μεγαλύτερες απώλειες.

4. Μείωση Υπερβολικής Πίεσης Νερού σε Μεμονωμένα τοπικά Δίκτυα Ύδρευσης

Τη συντονισμένη ενεργοποίηση των Αρχών Τοπικής Αυτοδιοίκησης για επιθεώρηση και ρύθμιση της πίεσης στα δίκτυα ύδρευσης, ιδιαίτερα σε σημεία όπου αυτή καταγράφεται σε υπερβολικά επίπεδα, προκαλώντας σημαντικές απώλειες και κατασπατάληση νερού.

Ενημέρωση Ευαισθητοποίηση Πρακτική Βοήθεια για Εξοικονόμηση

5. Στοχευμένη Εκστρατεία Ενημέρωσης Ευαισθητοποίησης και Πρακτικής Βοήθειας του Κοινού για Εξοικονόμηση.

Την άμεση υλοποίηση στοχευμένης εκστρατείας ενημέρωσης, ευαισθητοποίησης και πρακτικής βοήθειας του κοινού για εξοικονόμηση, όπως προτείνουμε από τις 7/4/2024, με στόχο τη διαμόρφωση συνείδησης και την εθελοντική εξοικονόμηση νερού. Παραδείγματα τέτοιων εκστρατειών υπάρχουν με σημαντικότερη την εκστρατεία του Cape Town το 2018.

Ήδη έχει χαθεί πολύτιμος χρόνος και τα εσφαλμένα δημοσιεύματα περί λύσης του προβλήματος δυσχεραίνουν την ενημέρωση των πολιτών και τον στόχο να αποφευχθεί η μέρα μηδέν.

Η επίδραση μιας τέτοιας εκστρατείας είναι μεγάλη. Η κατ' άτομο οικιακή κατανάλωση σήμερα στην Κύπρο είναι 140 λίτρα την ημέρα. Μία προσπάθεια στοχευμένης ενημέρωσης για μείωσή της, με κυμαινόμενη ένταση αναλόγως των αποτελεσμάτων της, θα μπορούσε να στοχεύει στην μείωση της κατανάλωσης στον μέσο όρο της Ευρώπης που είναι 124 λίτρα νερό την ημέρα (μείωση της τάξης του 10-12%).

Μια τέτοια ήπια εξοικονόμηση όσο είναι νωρίς, δεν επηρεάσει την ποιότητα ζωής των πολιτών και ταυτόχρονα θα επιφέρει εξοικονόμηση 15.000 κ.μ. νερού την ημέρα. Η επίδραση είναι ισοδύναμη με την λύση των αφαλατώσεων σε εμπορευματοκιβώτια. Η διαφορά είναι ότι το αποτέλεσμα είναι άμεσο και μειώνει τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις (μείωση κατανάλωσης ενέργειας και ρύπων).

Αν χρειάζεται επιπλέον προϋπολογισμός να ζητηθεί άμεσα από τη Βουλή.

6. Εξέταση Εφαρμογής Κλειστής Ανακύκλωσης Γκρίζου Νερού σε Υποστατικά

Προτείνεται να εξεταστεί η νομοθετική και επιχειρησιακή ρύθμιση για να καταστεί δυνατή η προώθηση και επιχορήγηση υιοθέτησης κλειστών συστημάτων ανακύκλωσης γρίζου νερού (π.χ. συλλογή γκρίζου νερού ή του νερού συμπύκνωσης από κλιματιστικές μονάδες για χρήση σε συστήματα υγιεινής) σε όλα τα υποστατικά, δράση που δύναται να εξοικονομήσει χιλιάδες τόνους νερού την ημέρα.

Η αξιοποίηση αυτών των υφιστάμενων ροών νερού γίνεται χωρίς να επηρεάζεται ουσιαστικά η λειτουργία των αποχετευτικών συστημάτων ή των βιολογικών σταθμών, καθώς το επαναχρησιμοποιούμενο νερό συνεχίζει ακολούθως κανονικά τη ροή προς την αποχέτευση. Μπορεί να εφαρμοστεί με στοχευμένες επιχορηγήσεις για μετατροπές ή εγκαταστάσεις σε κατοικίες και επαγγελματικούς χώρους.

7. Κινητρα Εξοικονόμησης μέσω της Νέας Τιμολογιακής Πολιτικής που Προτείνεται.

Η διαχρονική πρόταση για αλλαγή της τιμολόγησης νερού είναι θεμιτή. Μέσα από αυτή θα πρέπει να στοχευτεί η άμεση παροχή κινήτρων για υπεύθυνη και συνετή κατανάλωση νερού. Θα πρέπει η εφαρμογή τιμολόγησης να επιβραβεύει τη λογική χρήση και να ενθαρρύνει την υιοθέτηση πρακτικών εξοικονόμησης, τόσο σε επίπεδο πολιτών όσο και επιχειρήσεων και Αρχών Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Επείγουσες Διαδικασίες και Αδειοδοτήσεις

8. Επίσπευση Διαδικασιών και Αδειοδότησης Συνοδών και Έκτακτων Έργων

Την επίσπευση των διαδικασιών, υπό καθεστώς επείγουσας διαδικασίας, όπως είχε προταθεί ήδη με την εισήγησή μας στις 7/4/2024. Αυτό θα επιτρέψει να την άμεση εκτέλεση των απαιτούμενων **συνοδών έργων και προμηθειών**, τουλάχιστον για να καταστεί δυνατή η γρηγορότερη εφαρμογή της λύσης παροχής 15.000κ.μ. νερού ημερησίως, καθώς και για την υπό μελέτη τρίτη κινητή μονάδα αφαλάτωσης.

Χωρίς τη λήψη μέτρων για την επίσπευση των διαδικασιών και αδειοδοτήσεων, δεν θα καταστεί δυνατή η έγκαιρη υλοποίηση και λειτουργία των αφαλατώσεων που προγραμματίζεται να εισαχθούν ακόμα και αν οι διαδικασίες ξεκινήσουν άμεσα.

Αν χρειάζεται νομοθετική πρόνοια να ζητηθεί άμεσα από τη Βουλή.

9. Συνέχιση προσπάθειών για Προμήθεια επιπλέον αφαλατώσεων σε εμπορευματοκιβώτια από το Εμπόριο

Αν αποφασιστεί η επίσπευση και χρονική παράκαμψη των διαδικασιών και αδειοδοτήσεων και διαπιστωθεί η δυνατότητα έγκαιρης εγκατάστασης και σύνδεσης των αφαλατώσεων σε εμπορευματοκιβώτια θα πρέπει να συνεχιστεί και η προσπάθεια

προμήθειας μικρών αφαλατώσεων (παρόμοιων με αυτών που περιλαμβάνονται στο πλάνο επιχορήγησης για ξενοδοχεία), μέσω του εμπορίου, για να επεκταθεί η δυνατότητα παροχής αφαλατωμένου νερού για τουλάχιστον ακόμα 15.000 κ.μ. νερού.

Ο προϋπολογισμός αυτού του έργου δεν αναμένεται να ξεπεράσει τα €7.000.000 και θα μπορούσε να διατηρηθούν για μελλοντική έκτακτη πολιτική προστασία μετά την χρήση τους.

Προστασία Υφιστάμενων Κρίσιμων Υποδομών για την Θερινή Περίοδο

10. Προστασία Υφιστάμενων Κρίσιμων Υποδομών

Την άμεση ενίσχυση της πυρασφάλειας, της επιχειρησιακής ετοιμότητας και των λοιπών μέτρων προστασίας στις υφιστάμενες και νέες μονάδες αφαλάτωσης και διύλισης νερού, με ιδιαίτερη έμφαση στην αποφυγή φαινομένων όπως η ολοσχερής καταστροφή της μονάδας Πάφου τον Δεκέμβριο του 2024. Σημειώνεται ότι όλα τα σημερινά σενάρια βασίζονται στην παραδοχή ότι οι υφιστάμενες υποδομές θα λειτουργούν στο 100% της δυναμικότητάς τους.

Μέτρα για Πρόληψη σε σχέση με την Πυρόσβεση

11. Επιχειρησιακό Σχέδιο Πυρόσβεσης

Την άμεση επικαιροποίηση του επιχειρησιακού σχεδίου πυρόσβεσης σε δασικές περιοχές, με βάση τα **περιορισμένα αποθέματα νερού** και την **αυξημένη επικινδυνότητα λόγω ξηρασίας**.

Το σχέδιο πρέπει να περιλαμβάνει χαρτογράφηση περιοχών υψηλού κινδύνου σε σχέση με διαθέσιμους υδάτινους πόρους, αξιοποίηση εναλλακτικών πηγών (όπως επεξεργασμένο νερό) και διαστασιολόγηση του εναέριου στόλου βάσει κύκλων ρίψεων. Παράλληλα, να διενεργηθούν προσομοιώσεις σεναρίων και να εντατικοποιηθούν οι δράσεις πρόληψης πυρκαγιών.

Υπόγειοι και Στρατηγικοί Υδροφορείς

12. Καταγραφή Υφιστάμενης Υδατικής Κατάστασης στους Υπογείους Υδροφορείς

Να τεκμηριωθεί με ακρίβεια και διαφάνεια η υφιστάμενη υδατική κατάσταση των υπόγειων υδροφορέων, της τεχνικά αξιοποιήσιμης ποσότητας και τυχόν σχετικών περιορισμών, αφού προηγούμενες καταγραφές έχουν δείξει υποβάθμιση και εισχώρηση θαλασσινού νερού.

Σύμφωνα με τα στοιχεία του ΤΑΥ, η τελευταία ολοκληρωμένη απογραφή υπόγειων υδάτων έγινε το 2021 και η επικαιροποίηση της θα πρέπει να επιταχυνθεί λόγω των αυξημένων αναγκών άντλησης που δημιουργεί η υφιστάμενη υδατική κατάσταση της χώρας. Χωρίς επαρκή εικόνα και σαφείς κανόνες άντλησης, μπορεί να καταστρέψουμε πολύτιμους υδάτινους πόρους, με μη αναστρέψιμο τρόπο.

Αξίζει να σημειωθεί ότι, αν είναι δυνατόν, θα πρέπει να αποφευχθεί με κάθε τρόπο η χρήση υπόγειων υδροφορέων που εμπίπτουν στην κατηγορία των Στρατηγικών Αποθεμάτων. Τυχόν αξιοποίησή τους, θα πρέπει να γίνει με πλάνο, διαφάνεια και ενημέρωση των πολιτών.

Συμπέρασμα

Υπογραμμίζουμε ότι οφείλουμε ως πολιτεία να είμαστε προμηθείς και να εφαρμόσουμε πολιτικές που να μπορούν να οδηγήσουν συνδυαστικά σε εξοικονομήσεις που να μπορούν να προσεγγίσουν, με περιθώριο ασφάλειας, τα 45.000 κυβικά μέτρα νερού ημερησίως. Αυτό θα δώσει με σιγουριά τον χρόνο που απαιτείται για να εφαρμοστούν μόνιμες λύσεις.

Οι περισσότερες από τις προτάσεις μας αποτελούν από μόνες τους και άμεσες αλλά και ταυτόχρονα μόνιμες λύσεις για το υδατικό αλλά και την προστασία του περιβάλλοντος.

Παράλληλα λόγω του υψηλού κόστους παραγωγής αφαλατωμένου νερού, που αποτελεί σήμερα κεντρικό χαρακτηριστικό του Υδατικού προβλήματος της Κύπρου, οι προτάσεις εξοικονόμησης αξιολογούνται ως ιδιαίτερα επωφελείς με τα οφέλη τους να επιφέρουν ταυτόχρονα και εξοικονόμηση οικονομικών πόρων.

Παρά το γεγονός ότι οι προτάσεις μας επικεντρώνονται στα προβλήματα και λύσεις σε σχέση με το υδρευτικό, τα μέτρα εξοικονόμησης και παραγωγής νερού από αφαλατώσεις, επηρεάζουν θετικά και το αρδευτικό με την έννοια ότι μείωση της επιβάρυνσης των φραγμάτων και υπόγειων υδροφορέων για την ύδρευση, θα επιτρέψουν αύξηση των ποσοτήτων νερού που διοχετεύονται στην άρδευση. Παράλληλα μελετούμε και θα προτείνουμε στοχευμένες λύσεις σε σχέση με το αρδευτικό και τη γεωργία σύντομα.

Το νερό είναι εθνικός πόρος και ο Δημοκρατικός Συναγερμός θα συνεχίσει να ασκεί ουσιαστικό έλεγχο, να προτείνει εφαρμόσιμες λύσεις και να διεκδικεί την υλοποίησή τους.